

**ПЛАН И ПРАВИЛА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ
У ЈЗУ БОЛНИЦА „СВЕТИ ВРАЧЕВИ“ БИЈЕЉИНА
ЗА ПЕРИОД 2023 - 2027. ГОДИНЕ**

Бијељина, фебруар 2023. године

Садржај

1. УВОД.....	4
2. МЕНАѢЕРСКИ ТИМ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА УПРАВЉАЊА МЕДИЦИНСКИМ ОТПАДОМ	4
3. ПОЛИТИКА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	5
4. ПОДАЦИ О ВРСТИ, КОЛИЧИНИ И ПОРИЈЕКЛУ ОТПАДА КОЈИ СЕ СТВАРА У ЈЗУ БОЛНИЦИ „ СВЕТИ ВРАЧЕВИ “ БИЈЕЉИНА	5
4.1. Термини	5
4.2. ВРСТЕ ОТПАДА КОЈЕ НАСТАЈУ У ЈЗУ БОЛНИЦИ „ СВЕТИ ВРАЧЕВИ “ БИЈЕЉИНА.....	8
4.3. Количине насталог медицинског отпада у ЈЗУ Болници „Свети Врачеви“ Бијељина	11
4.4. Поријекло отпада	11
5. ОПИС ТОКОВА КРЕТАЊА МЕДИЦИНСКОГ ОТПАДА	13
5.1. Мјесто за коначно збрињавање медицинског инфективног отпада и оштрих предмета и складиштење фармацеутског, хемијског и патолошког отпада.....	13
6. МОГУЋНОСТ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ И МИНИМИЗИРАЊЕ НАСТАНКА ОТПАДА	15
7. ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ЛИЦА АНГАЖОВАНИХ У ПОСТУПКУ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ.....	16
7.1. Директор здравствене установе	16
7.2. Одговорно лице за управљање отпадом	17
7.3. Руководиоци организационих јединица	17
7.4. Главна сестра/техничар	18
7.5. Одговорне сестре/техничари организационих јединица	18
7.6. Руководилац Техничке службе	18
7.7. Запослени у установи	19
8. РАСПОРЕД АМБАЛАЖЕ ЗА ПРИКУПЉАЊЕ МЕДИЦИНСКОГ ОТПАДА.....	19
9. ОПИС НАЧИНА ПРИКУПЉАЊА И КЛАСИФИКАЦИЈА ОТПАДА НА МЈЕСТУ НАСТАНКА, КАО И ОПИС ПАКОВАЊА, ОБИЈЕЖАВАЊЕ, РАЗВРСТАВАЊЕ, ПРИВРЕМЕНО СКЛАДИШТЕЊЕ И ТРАНСПОРТ УНУТАР УСТАНОВЕ	24
9.1. Паковање и обијежавање амбалаже.....	25
9.1.1. Карактеристике амбалаже	25
9.2. Одлагање медицинског отпада	26
9.2.1. Одлагање оштрих предмета	26
9.2.2. Одлагање инфективног отпада	26
9.2.3. Одлагање веома инфективног отпада	27
9.2.4. Одлагање медицинског отпада који се одлаже као комунални отпад	27
9.2.5. Одлагање фармацеутског отпада.....	28
9.2.6. Одлагање хемијског отпада	28
9.2.7. Одлагање мијешаног комунални отпад	28
9.3. Прикупљање и одлагање отпада	29
9.4. Обијежавање медицинског отпада на мјесту настанка	29

10. ВРСТЕ ТРЕТМАНА МЕДИЦИНСКОГ ОТПАДА.....	32
10.1. Стерилизација инфективног отпада у ЈЗУ Болници „Свети Врачеви“ Бијељина	32
11. НАЧИН ВОЂЕЊА И ЧУВАЊА ДОКУМЕНТАЦИЈЕ КОЈОМ СЕ УРЕЂУЈЕ ПРИКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА О ОТПАДУ И ЊИХОВОЈ ЕВИДЕНЦИЈИ.....	33
12. МЈЕРЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ ОД ПОВРЕДЕ ОШТРИМ ПРЕДМЕТИМА	34
12.1. Поступак у случају просипања медицинског отпада.....	35
12.2. Нежељени догађаји и могући акциденти код уређаја за стерилизацију инфективног отпада	35
13. МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ И ЗДРАВЉА НА РАДУ У ПОСТУПКУ УПРАВЉАЊА МЕДИЦИНСКИМ ОТПАДОМ (ОПРЕМЉЕНОСТ РАДНОМ ОДЈЕЊОМ, ОБУЊОМ И ЗАШТИТНИМ РУКАВИЦАМА, У СКЛАДУ СА ПРОПИСИМА КОЈИМ СЕ УРЕЂУЈЕ ЗАШТИТА И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ).....	38
14. МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА И ЕКСПЛОЗИЈЕ	38
15. ПРОГРАМ ОБУКЕ ЗА ЛИЦА КОЈА УПРАВЉАЈУ МЕДИЦИНСКИМ ОТПАДОМ	39
16. ПРОЦЈЕНА ТРОШКОВА УПРАВЉАЊА МЕДИЦИНСКИМ ОТПАДОМ НА ГОДИШЊЕМ НИВОУ	39

1. УВОД

План управљања медицинским отпадом у ЈЗУ Болници „Свети Врачеви“ Бијељина за период 2023-2027. године, настао је као резултат процеса планирања и дугогодишњег искуства у управљању медицинским отпадом у установи и представља путоказ и смјернице за унапређење постојећег система. Планом су дефинисани поступци, механизми и ресурси којим се стиже да пројектованих циљева, а задовољени су и захтјеви важеће регулативе.

На основу члана 61. Става 2. Закона о управљању отпадом ("Службени гласник РС", број 111/13; 106/15; 2/18; 16/18; 70/20; 63/21) и на основу члана 9. Правилника о начину и поступку сакупљања, складиштења и третмана медицинског отпада ("Службени гласник Републике Српске", број 74/22), Правилника о категоријама, испитивању и класификацији отпада ("Службени гласник Републике Српске", број: 19/15 и 79/18) те на основу члана 24. Статута ЈЗУ Болнице "Свети Врачеви" Бијељина, директор доноси План управљања медицинским отпадом у ЈЗУ Болница „Свети Врачеви“ Бијељина за период 2023 – 2027. година.

2. МЕНАѢРСКИ ТИМ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА УПРАВЉАЊА МЕДИЦИНСКИМ ОТПАДОМ

У изради Плана управљања медицинским отпадом у ЈЗУ Болница „Свети Врачеви“ Бијељина за период 2023-2027 учествовали су:

- Проф. др Златко Максимовић, директор и
- Нада Станчић, менаџер квалитета, лице одговорно за управљање медицинским отпадом.

3. ПОЛИТИКА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Јавна здравствена установа болница „Свети Врачеви“ Бијељина у оквиру своје пословне политике, а у циљу дугорочног успјешног пословања, посебан значај придаје системском приступу активностима на унапређивању заштите животне средине.

Руководство ЈЗУ Болнице Бијељина одређено је за систем управљања заштитом животне средине у складу са захтјевима Стандарда за сертификацију и акредитацију болница.

Сви запослени у ЈЗУ Болници Бијељина су одређени и раде на спрјечавању и елиминисању загађивања животне средине и у том циљу:

- Укључују политику, програме и праксу заштите животне средине у свим идентификованим процесима као битан елемент управљања свим пословним функцијама.
- Идентификују све аспекте који имају или могу имати утицај на животну средину у циљу спречавања њеног загађења.
- Теже сталним побољшавањима у области заштите животне средине достизањем оквирних и оперативних циљева, као и сталним вредновањем својих учинака на заштити животне средине, омогућујући да они буду јавно доступни.
- Штеде ресурсе и енергију, смањују и елиминишу употребу штетних материја и контролисано поступају са отпадом.
- Послују у складу са законима и прописима о заштити животне средине и вреднују своју усклађеност са правним захтјевима.
- Дефинишу правила која нису предвиђена законским прописима, у циљу побољшања система управљања заштитом животне средине.

4. ПОДАЦИ О ВРСТИ, КОЛИЧИНИ И ПОРИЈЕКЛУ ОТПАДА КОЈИ СЕ СТВАРА У ЈЗУ БОЛНИЦИ „СВЕТИ ВРАЧЕВИ“ БИЈЕЉИНА

4.1. Термини

Медицински отпад је отпад који настаје пружањем здравствених услуга и вршењем научних истраживања и експеримената у области медицине (инфективни, патолошки, хемијски, токсични или фармацеутски отпад, као и цитотоксични лијекови, оштри инструменти итд.).

Управљање медицинским отпадом - провођење прописаних мјера за поступање са медицинским отпадом у оквиру разврставања, паковањем обиљежавања, прикупљања, складиштења, транспорта и третмана, односно поновног искориштавања и одлагања медицинског отпада.

Класификација отпада је поступак сврставања отпада на једну или више листа отпада, а према његовом поријеклу, саставу и даљој намјени у складу са прописима којим се уређују категорије, испитивање и класификација отпада;

Каталог отпада је збирна листа неопасног и опасног отпада према којој се врши разврставање отпада у двадесет група у зависности од мјеста настанка и поријекла и саставни је дио прописа којим се уређују категорије, испитивање и класификација.

То је систематизовани преглед назива отпада према особинама и дјелатностима од којих отпад потиче. Опасни отпад у *Каталогу отпада* има ознаку звјездице (*) (Прилог 1).

Оштри предмети – су медицински отпад који укључује предмете или материјале са оштрим или шиљатим завршцима који могу изазвати посјекотине или убодне ране, без обзира на то да ли су били у контакту са пацијентом или инфективним материјалом (игле, скалпели, ланцете, оштрице и слично) (шифра из *Каталога отпада*: 18 01 01*).

Инфективни отпад је опасан отпад који због патогености и броја микроорганизама које садржи представља ризик по здравље људи, а обухвата:

1. Културе и материјал из лабораторије који садрже инфективне агенсе;
2. Опрему, материјал и прибор који је био у контакту са крвљу, дериватима крви, осталим тјелесним течностима, излучевина, укључујући хируршке захвате и обдукције,
3. Отпад из одјелења за патологију и изолацију инфективних пацијената,
4. Отпад од дијализе, укључујући сав прибор и материјал за једнократну употребу,
5. Отпад који је био у додиру са инфицираним пацијентима, као и високоинфективан отпад из медицинских лабораторија.

Веома инфективни отпад – опасан отпад који, због патогености и броја микроорганизама представља ризик по здравље људи, те чије скупљање и одлагање подлијеже посебним захтјевима ради спречавања инфекције. То је отпад из микробиолошких лабораторија, опрема, материјал и прибор који је био у контакту са крвљу, дериватима крви, осталим тјелесним течностима, излучевинама од клинички потврђених инфективних пацијената, отпад од дијализе, отпад који потиче од пацијената обољелих од ковида, непрепознатљиво ткиво (киретирано), зуби (шифра из *Каталога отпада*: 18 01 03*).

Остали инфективни и потенцијално инфективни отпад – дијелови људског тијела и органи, укључујући и кесе са крвљу и крвне продукте (изузев 18 01 03*) и отпад чије скупљање и

одлагање не подлијеже посебним захтјевима због спречавања инфекције (нпр. завоји, гипсеви, одјећа за једнократну употребу и пелене) (шифре из *Каталога отпада*: 18 01 02 и 18 01 04).

Хемијски отпад – је отпад у чврстом, течном и гасовитом стању који има опасне карактеристике (токсичност, корозивност, запаљивост, експлозивност, цитотоксичност или генотоксичност) и који обухвата лабораторијске реагенсе, развијаче филма, дезинфицијенсе који нису употребљиви или којима је истекао рок употребе, раствараче, отпад из биохемијски и хематолошких анализатора (мјешавина инфективног и хемијског отпада), отпад са високим садржајем тешких метала и слично. (шифре из *Каталога отпада*: 18 01 06*, 18 01 07).

Фармацеутски отпад – обухвата лијекове којима је истекао рок употребе, лијекове промијењених органолептичких особина (изглед, боја, укус, мирис), лијекове оштећене амбалаже, лијекове за које је лабораторијском контролом утврђено да не одговарају прописаном квалитету, медицинска средства која нису више у употреби и неисправна медицинска средства, примарну амбалажу лијекова (шифре из *Каталога отпада*: 18 01 09).

Цитотоксични и цитостатички лијекови – овој категорији припада сваки фармацеутски производ који има једно или више опасних својстава: токсично, канцерогено, мутагено.

Под овом врстом отпада подразумевају се: контаминирани материјали настали примјеном и давањем цитостатских лијекова (шприце, игле, тупфери, рукавице, флакони, амбалажа и др.).

Патоанатомски отпад – под патоанатомским отпадом (18 01 02 изузев 18 01 03) подразумева се: дијелови људског тијела, ампутати, ткива, органи одстрањени током хируршке интервенције, постељице, пупчаници, кесе са крвљу и крвним дериватима и сл.

Комунални отпад – отпад из домаћинства (кућни отпад, шифра из *Каталога отпада*: 20 03 01), као и други отпад који је због своје природе или састава сличан отпаду из домаћинства.

Табела 1. *Класификација отпада – извод из Каталога отпада (Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада „Службени гласник Републике Српске“, број:19/15 и 79/18)*

Класификациони број	ВРСТЕ, ОСОБИНЕ И ДЈЕЛАТНОСТ ИЗ КОЛИХ ОТПАД ПОТИЧЕ
18 01	отпад из породилишта, дијагностике, третмана или превенције болести људи
18 01 01	Оштри инструменти (изузев 18 01 03)
18 01 02	Дијелови тијела и органи укључујући и кесе са крвљу и крвне продукте (изузев 18 01 03)
18 01 03*	остали отпад чије је сакупљање и одлагање подвргнуто специјалним захтјевима ради превенције инфекције
18 01 04	Отпад чије сакупљање и одлагање не подлијеже посебним захтјевима због спречавања инфекције (нпр. завоји, гипсеви, постељина, одјећа за једнократну примјену и пелене...)
18 01 06*	Хемикалије које се састоје од или садрже опасне материје
18 01 07	Хемикалије које нису наведене под 18 01 06
18 01 08*	Цитотоксични и цитостатички лијекови
18 01 09	Лијекови који нису наведени под 18 01 08
20 01 35*	Одбачена електрична и електронска опрема другачија од наведене у 20 01 21 и 20 01 23, која садржи опасне компоненте – отпадни филтери из клима уређаја
20 03 01	Мијешани комунални отпад

4.2. ВРСТЕ ОТПАДА КОЈЕ НАСТАЈУ У ЈЗУ БОЛНИЦИ „ СВЕТИ ВРАЧЕВИ “ БИЈЕЉИНА

У ЈЗУ Болници „ Свети Врачеви “ Бијељина настају следеће врсте отпада:

1. Оштри предмети;

2. Инфективни отпад;
3. Хемијски отпад;
4. Фармацеутски отпад;
5. Цитотоксични и цитостатички отпад;
6. Патоанатомски отпад
7. Опасни комунални и
8. Мјешани општински (комунални) отпад.

Оштри отпад су оштри предмети наведени у категорији 18 01 01 (изузев 18 01 03). Под појмом оштри предмети подразумевамо:

- све врсте и величине игала,
- одсјечене игле са системом за инфузије,
- ланцете,
- скалпел ножићи,
- покровна и предметна стакла (сломљена),
- сломљене епрувете из лабораторија,
- сломљене ампуле из интервенција,
- остали оштри предмети који могу изазвати увод или посјекотину и проузроковати инфекције.

Инфективни отпад је отпад чије скупљање и одлагање подлијеже посебним захтјевима због спречавања инфекције, наведен у категоријама 18 01 03* и (18 01 04 контаминиран крвљу или излучевинама инфективних болесника) у каталогу отпада. То је материјал и прибор који је дошао у додир с крвљу или излучевинама инфективних болесника, превијању рана, завојни материјал са видљивим присуством крви, рукавице и други прибор за једнократну употребу, итд.

Под инфективним отпадом подразумевају се :

- пластични шприцеви – без садржаја,
- контаминирана вата,
- контаминирана папирна вата и флис папир,
- контаминирани заштитне рукавице,
- задржане пластичне епрувете из лабораторије,
- употребљене заштитне маске и мараме од пацијената обољелих од ТБ,
- вакутајнер из лабораторије са или без остатка крви,

- партикуларне маске које су користили посјетиоци и запослени у ЈЗУ Болници, „Свети Врачеви“ Бијељина.

Веома инфективни отпад је отпад чије скупљање и одлагање подлијеже посебним захтјевима због спречавања инфекције.

Поступак збрињавања медицинског отпада који је назначен као високо ризичан (као нпр. COVID 19) подразумева строго поштовање процедура и правила о управљању високо ризичним отпадом.

Високо инфективни отпад који потиче од пацијената који су обољели од COVID 19 одлаже се у двије кесе. Унутрашњост кеса које се користи за одлагање високо ризичног инфективног отпада се попршћу раствором хлорног препатата када се врши његово постављање/активирање.

Хемијски отпад који садржи опасне материје је отпад наведен у категорији 18 01 06* у каталогу отпада. Опасне материје у овој категорији отпадацине сломљени живини тензитомери и топлотјери, кетрици водоник пероксида из плазма стерилизатора (са истеклим роком).

Остали хемијски отпад је отпад наведен у категоријама 18 01 07 у каталогу отпада. То су одбачене чврсте, течне и гасовите хемикалије које не спадају у категорију 18 01 06, а које се употребљавају при медицинским и/или, дијагностичким поступцима, чишћењу и дезинфекцији.

Фармацеутски отпад је отпад наведен у категоријама 18 01 09 у каталогу отпада и обухвата:

- лијекове којима је истекао рок употребе;
- лијекове промијењених органолептичких особина (изглед, боја, укус, мирис);
- лијекове којима је оштећена амбалажа, односно паковање;
- лијекове за које је лабораторијском контролом утврђено да не одговарају прописаном квалитету;
- медицинска средства која више нису у употреби и неисправна медицинска средства;
- примарну амбалажу лијека.

Цитотоксични и цитостатички отпад (18 01 08*) - овој категорији припада сваки фармацеутски производ који има једно или више опасних својстава: токсично, канцерогено, мутагено. Под овим отпадом подразумјева се: цитотоксични и цитостатички лијекови који су постали неупотребљиви након примјене у терапији, примарна амбалажа, примарни материјал који се користи у процесу рада (шприце, игеле, тупфери, рукавице, маске, флакони и др).

Патоанатомски отпад – под овом врстом отпада (18 01 02 изузев 18 01 03) подразумјевају се:

- дијелови људског тијела.

ЈЗУ БОЛНИЦА "СВЕТИ ВРАЧЕВИ" БИЈЕЉИНА

- ампутати,
- ткива,
- органи одстрањени током хируршке интервенције,
- постељице,
- пупчаници,
- кесе са крвљу и крвним дериватима и др.

Мијешани општински (комунални) отпад категорије 20 03 01 је отпад који настаје у здравственим установама и који не садржи опасни отпад, а по својој природи и саставу веома је сличан кућном отпаду.

4.3. Количине насталог медицинског отпада у ЈЗУ Болници „Свети Врачеви“ Бијељина

Врсте и количине медицинског отпада произведене у ЈЗУ Болници „Свети Врачеви“ Бијељина у периоду од 2017. до 2022. године приказане су у табели број 2.

Табела 2. Количине медицинског отпада који је настао у ЈЗУ Болници „Свети Врачеви“ Бијељина у периоду од 2017-2022.године

Врста отпада (кг)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Укупно
Оштри предмети	968	1.025,6	1.008	3.134	1.440	1.085,4	8.661
Инфективни отпад	10.810,8	12.249,2	12.139,1	14.701	16.286	16.558	82.744,1
Хемијски отпад	3.223,2	2.135	2.140	1.240	2.720	2496	13.954,2
Фармацеутски отпад	67,8	36	30,8	20	59	71	284,6
Цитотоксични и цитостатски отпад	568,3	638	694	560	672	553	3.685,3
Патоанатомски отпад	943	974,6	991,2	928,2	934,5	918,5	5.690
Укупно	16.581,1	17.058,4	17.003,1	20.583,2	22.111,5	21.681,9	115.019,2

4.4. Поријекло отпада

Организационе јединице ЈЗУ Болнице Бијељина у којима настаје медицински отпад при редовном раду су следеће:

- 1) Одјељење за интернистичке гране
- 2) Одјељење за хируршке гране
- 3) Одјељење за гинекологију и акушерство

- 4) Одјељење за офталмологију
- 5) Одјељење за пулмологију
- 6) Одјељење за педијатрију
- 7) Одјељење за ОРЛ
- 8) Одјељење за неурологију
- 9) Служба за анестезију, реанимацију и интензивно лијечење
- 10) Служба за радиолошку дијагностику
- 11) Служба за хематолошку и биохемијску дијагностику
- 12) Служба за микробиологију са паразитологијом
- 13) Служба за патолошку анатомију са цитолошком дијагностиком
- 14) Болничка апотека
- 15) Поликлиника – амбуланте
- 16) Техничка служба

Сва наведена одјељења/службе дужне су свакодневно скупљати медицински отпад.

Врсте медицинског отпада које настаје по организационим јединицама дате су у наставку:

- Одјељење за интернистичке гране (инфективни, оштри предмети, фармацеутски, цитостатски (дневна болница));
- Одјељење за хируршке гране (инфективни, оштри предмети, фармацеутски, патоанатомски (ургентни блок, операциони блок));
- Одјељење за гинекологију и акушерство (инфективни, оштри предмети, фармацеутски, патоанатомски (гинеколошка операциона сала и породилиште));
- Одјељење за офталмологију (инфективни, оштри предмети, фармацеутски);
- Одјељење за пулмологију (инфективни, оштри предмети, фармацеутски и цитостатски);
- Одјељење за педијатрију (инфективни, оштри предмети, фармацеутски, патоанатомски (неонатологија));
- Одјељење за ОРЛ (инфективни, оштри предмети, фармацеутски);
- Одјељење за неурологију (инфективни, оштри предмети, фармацеутски);
- Служба за анестезију, реанимацију и интензивно лијечење (инфективни, оштри предмети, фармацеутски);
- Служба за радиолошку дијагностику (инфективни, оштри предмети, фармацеутски и хемијски);
- Служба за хематолошку и биохемијску дијагностику (инфективни, оштри предмети, фармацеутски и хемијски);
- Служба за микробиологију са паразитологијом (инфективни, оштри предмети и хемијски);

- Служба за патолошку анатомију са цитолошком дијагностиком (инфективни, оштри предмети, хемијски и патоанатомски);
- Болничка апотека (фармацеутски, цитостатски и хемијски);
- Техничка служба (инфективни и оштри предмети (возни парк) и одбачена електрична и електронска опрема – отпадни филтери из цијеле болнице);
- Поликлиника – амбуланте (инфективни, оштри предмети, фармацеутски).

5. ОПИС ТОКОВА КРЕТАЊА МЕДИЦИНСКОГ ОТПАДА

За сакупљање медицинског отпада на мјесту настанка задужено је медицинско особље у организационој јединици. Медицинско особље које одлаже отпад провјерава да ли су контејнери и кесе за инфективни медицински отпад адекватно постављени на свим мјестима у служби гдје се ствара инфективни отпад и да ли су кесе напуњене до 3/4 запремине. Главна сестра службе контролише да ли се отпад одлаже у служби у складу са важећим правилима.

Контејнери за медицински отпад, прописно обиљежени и затворени, односе се из службе једном у току радног дана или по потреби и више пута ако је то потребно.

Спремачице по процедури обавезне су користити заштитну опрему. Спремачицама је строго забрањено исправљање грешака у раздвајању отпада тако што ће артикле пребацивати из једне кесе у другу, односно из једног контејнера у други. Надзор над провођењем процедуре задужена је главна сестра и ако се уоче неправилности обавјештава се одговорно лице за управљање медицинским отпадом. Прије одношења отпада из организационих јединица, медицинско особље и спремачица врше примопредају истог и попуњавају следеће податке у свеску за примопредају медицинског отпада на одјељењу/служби која остаје у архиви главне сестре те организационе јединице:

- Датум и вријеме примопредаје медицинског отпада
- Врста медицинског отпада
- Потпис сестре/техничара која предаје медицински отпад
- Потпис спремачице која одвози медицински отпад
- Евентуалне примједбе.

Контејнери са медицинским отпадом се са мјеста настанка односе у намјенску просторију за коначно збрињавање медицинског отпада.

Ова просторија је закључана и у њу није дозвољен улазак неовлашћених лица.

5.1. Мјесто за коначно збрињавање медицинског инфективног отпада и оштрих предмета и складиштење фармацеутског, хемијског и патолошког отпада

Инфективни отпад се одлаже у просторију за његово складиштење, у складишту се врши претварање медицинског отпада у комунални тј. инфективни отпад и оштри предмети се

стерилишу и доводе у стање када више нису опасни по здравље, те се могу одлагати као комунални отпад. Такав отпад се одлаже у велике контејнере предвиђене за ту намјену - централно мјесто за комунални отпад цијеле Болнице. Контејнери се одвозе на градску депонију. Просторија за централно складиштење медицинског отпада је затворена просторија која садржи двије просторије које су одређене за ту намјену, не посједује прозоре али на вратима има решетке за природно провјетравање, посједује и вентилацију која је у склопу централног вентилационог система. У једној просторији централног складишта налазе се два стерилизатора за стерилизацију инфективног отпада и оштрих предмета, а друга просторија централног складишта се користи за складиштење хемијског отпада, фармацеутског отпада и патолошког отпада. Складиште посједује упутство у случају акцидента, као и потребни прибор за санацију истог. Приступ неовлашћеним лицима просторији за централно складиште медицинског отпада није дозвољен. Просторија је закључана и адекватно обиљежена и под надзором је обезбијеђења. Опремљена је уређајима за гашење пожара и инертним апсорбирајућим материјалом за локализирање евентуално просутих течности (хемикалија).

Складиште опасног отпада испуњава следеће техничко-технолошке услове:

- затворено и наткривено;
- изграђено од чврстог материјала;
- физички одвојено од осталих просторија друге намјене;
- отпад се складишти одвојено у складу са својом врстом, карактеристикама и агрегатним стањем,
- подна површина складишта су непропусна и отпорна на дјеловање ускладиштеног отпада,
- складиште је опремљено тако да се спријечи расипање или пролијевање отпада, ширење прашине, буке, мириса и других емисија,
- опремљено је уређајима, опремом и средствима за дојаву, гашење и спречавање ширења пожара,
- на уочљивом мјесту у складишту истакнут план дјеловања у случају ванредних ситуација, који садржи податке о врстама отпада који се складишти, о могућим ванредним ситуацијама, име, презиме, телефонске бројеве одговорних лица и њихова овлашћења, телефонске бројеве полиције, ватрогасаца и хитне помоћи и
- складиште је означено натписом: "ПРОСТОРИЈА ЗА ОТПАД" и одговарајућим наљепницама упозорења (биохазард и сл.)

У просторијама за централно складиштење медицинског отпада одлаже се фармацеутски отпад (црвене кантице – смјештене на полице предвиђене за ту намјену); хемијски медицински отпад (бурад пластична плаве боје) и патолошки отпад (постељице и пупчаници - замрзивач) а остали патолошки отпад (ампутације и ткива и органи са патологије се по завршеном раду возе у погребно предузеће, са којим ЈЗУ Болница „Свети Врачеви“ Бијељина има потписан уговор.

За привремено складиште цитостатског отпада обезбијеђена је посебна просторија у старом дијелу болнице (подрумски простор старог вешераја). У привременом складишту налази 8

пластичних зелених бачви са поклопцем гдје се цитостатски отпад одлаже до доласка одређене фирме која има одговарајућу дозволу надлежног Министарства за коначно збрињавање ове врсте отпада а са којом установа има потписан уговор.

6. МОГУЋНОСТ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ И МИНИМИЗИРАЊЕ НАСТАНКА ОТПАДА

Било која активност која укључује пружање медицинске и здравствене заштите људима доводи до ставарња отпада, а дио се традиционално класификује као „медицински“ и/или клинички отпад. Данас, на цијелом подручју Европске уније, овај отпад се уопштено класификује под широком ознаком или „клиничког“ или „медицинског“ отпада. Озбиљност пријетње за здравље и животну средину која се појављују због изложености овој врсти отпада, је таква, да се овој категорији отпада даје највећи приоритет, како би се осигурало да се с отпадом управља на ефикасан начин. Иако је медицински отпад, наша главна брига, треба истаћи и друге знатне количине отпада која ће се стварати, посебно у већим медицинским установама. Ако се ове врсте отпада потпуне одвојене од медицинског отпада, могу се скупљати, третирати и одлагати на исти начин на који се то ради с одговарајућим отпадом који се ствара у другим секторима друштва.

Четири кључна начела управљања отпадом:

- Начело дужине одговорности;
- Начело близине;
- Начело предострожности и хијерархија отпада.

Начело дужине одговорности предвиђа да је за правилно управљање отпадом (поступање са отпадом тако да тај отпад не нашкоди здрављу и животној средини) одговоран произвођач отпада и све друге особе или појединци који ће тим отпадом даље руковати.

То значи да свако ко производи отпад или њима рукује сноси одговорност за безбједан третман и одлагање отпада. Обавезе су и у законском и у моралном смислу проширене са радне организације као цјелине и на сваког појединца односно запослоног (на здравствене раднике и сараднике и остале раднике који учествују у систему управљања медицинским отпадом).

Управљање отпадом је ланац међусобно повезаних карика, у коме су различите организације и појединци одговорни за једну или већи број карика. Свако у том ланцу сноси своју дужну одговорност до обезбједи правилно управљање отпадом.

Начело близине диктира да се отпадом управља што је могуће ближе мјесту на коме он настаје. Циљ овог начела је да се смањи раздаљина на коју се отпад преноси. Смањењем ових раздаљина, смањују се трошкови, вријеме потребно за руковањем отпадом (потребно за пренос и превоз отпада) и ризици од удеса (просипање и загађење животне средине).

Начело предострожности има три компоненте. Прва компонента говори о томе да, уколико није позната врста отпада (да ли је инертан, неопасан или опасан), треба претпоставити да тај отпад припада најопаснијој категорији. Примјеном ове компоненте начела предострожности, избјегава

се потцјењивање опасности од непознатог отпада, а самим тим и било каква случајна штета за здравље људи и угроженост животне средине.

Друга компонента начела предострожности говори о томе да се при мјешању различитих врста отпада цјелокупна смјеша отпада класификује у складу са најопсанијом компонентом отпада, без обзира на количине.

Трећа компонента начела предострожности говори о томе да у случајевима када опасни отпад садржи више од једног опасног својства, требало би га класификовати у складу са свим његовим опасним својствима, али њима треба управљати на основу његовог најопаснијег својства.

Да би се постигло, приликом примјене начела предострожности на медицински отпад, у здравству се користи модификована хијерархија ризика. Ова модификована хијерархија ризика се заснива на начинима третмана и одлагања различитих врста отпада, а не на томе колико су ове врсте отпада опасне по себе.

Запослени у ЈЗУ Болница „Свети Врачеви“ Бијељина обавезују се за примјену наведених начела кроз Политику заштите животне средине, као и кроз важећу регулативу и усвојена интерна актима.

7. ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ЛИЦА АНГАЖОВАНИХ У ПОСТУПКУ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

7.1. Директор здравствене установе

Директор је обавезан:

- Да именује Одговорно лице за управљање медицинским отпадом које је оспособљено за рад на пословима управљања медицинским отпадом установе,
- Да доноси програм обуке управљања медицинским отпадом свих запослених радника и организује обуку у складу са програмом;
- Да обезбиједи стално унапређење Плана управљања отпадом,
- Да предвиђа и обезбјеђује финансијска средства годишњим планом за збрињавање медицинског отпада у складу са законом,
- Да обезбиједи да је праћење квалитета саставни дио Плана управљања отпадом;
- Да обезбиједи да установа предаје медицински отпад лицу које има прибављену дозволу за управљање отпадом или околинску дозволу,
- Да, у складу са својим овлашћењима, предузима мјере на заштити запослених здравствене установе, радника на транспорту отпада и сектора за управљање отпадом, као и на заштити шире јавности од ризика по здравље као посљедице производње медицинског отпада у здравственој установи,
- Да обезбиједи да се отпад третира на околински прихватљив начин;

- Да осигура да се медицински отпад одлаже и збрињава у складу са законским прописима и националним смјерницама.

7.2. Одговорно лице за управљање отпадом

- Израђује интерне акте за управљање медицинским отпадом,
- Спроводи интерну контролу над управљањем медицинским отпадом у установи
- Припрема програм обуке управљања медицинским отпадом за запослене раднике у установи,
- Уредно води прописану евиденцију о врстама и количинама насталог медицинског отпада, те о количинама и начину третмана или предаје медицинског отпада лицима овлашћеним за управљање отпадом,
- Уредно води прописану евиденцију о лицима овлашћеним за транспорт и одлагање медицинског отпада у складу са правилима збрињавања медицинског отпада, договара се са надлежним лицима у вези са склапањем уговора, руководи уговорима и контролише спровођења наведених активности,
- Примјењује и друге задатке који су у вези са медицинским отпадом, а које му даје руководиоца здравствене установе.
- Врши надзор над примјеном Плана и Правила о управљању отпадом
- Израђује План набавке амбалаже и кеса за медицински отпад, на основу приједлога главних/одговорних сестари служби/амбуланти, на крају године, за наредну годину у складу са **ПР-10-017: Процес набавке производа и услуга.**
- Израђује годишњи План едукације из области управљања медицинским отпадом;
- Упознаје новозапослене радника са Планом и Правилима управљања отпадом у установи, као и поступању у случају акцидента.
- За свој рад одговара одговорном лице установе
- Обавља и друге задатке који су у вези са медицинским отпадом, а које му додијели одговорно лице установе.

7.3. Руководиоци организационих јединица

Руководиоци организационих јединица су одговорни за правилно управљање медицинским отпадом на њиховом одјељењу/ служби и да:

- Надзиру правилност поступака одлагања, обиљежавања и привременог складиштења медицинског отпада;
- Одржавају сталну комуникацију са одговорним лицем за управљање отпадом, главном сестром/ техничаром и одговорном сестром/техничаром организационих јединица како би се обезбиједио надзор праксе раздвајања отпада.

7.4. Главна сестра/техничар

Главна сестра је одговорна за надзор сестара и техничара при раздвајању, обиљежавању и привременом одлагању медицинског отпада, и :

- Да надзире правилност поступака одлагања, обиљежавања и привременог складиштења медицинског отпада;
- Да буде у вези са Одговорним лицем за управљање отпадом и осталим члановима тима, како би се обезбиједило одржавање стандарда на највишем могућем нивоу;
- Да учествује у упознавању особља са процедурама и упутствима за руковање медицинским отпадом, као и да надзире запослене при обављању ових послова;
- Да буде у вези са главним и одговорним сестрама појединих организационих јединица и да обезбиједи координацију активности надзора и других фаза управљања отпада специфичних за ту организациону јединицу;
- Да врши координацију и упућује особље на обуку и сарађује са особљем одговорним за организацију и спровођење обуке.
- Обезбиједи да су запосленима на располагању писане процедуре за случајеве нежељених догађаја и друге акциденте;
- Да упозна запослене са активностима које треба предузети у овим случајевима;
- Евидентира сваки акцидент који се односи на управљање медицинским отпадом и о томе извјештава Одговорно лице за управљање отпадом.

7.5. Одговорне сестре/техничари организационих јединица

Одговорне сестре организационих јединица су надлежне за раздвајање, обиљежавање, евиденцију и привремено одлагање отпада насталог у њиховим организационим јединицама

- Одржавају сталну комуникацију са Одговорним лицем за управљање отпадом како би се обезбиједио надзор праксе раздвајања отпада;
- Обезбиједи да сво здравствено, техничко, административно и помоћно особље у њиховим организационим јединицама буде свјесно значаја примјене усвојених поступака у управљању отпадом;
- Осигура да особље њихове организационе јединице буде укључено у обуке о поступцима са отпадом и едукације о управљању отпадом.

7.6. Руководилац Техничке службе

Одговоран је за опрему, рад, одржавање и сервисирање постројења за третман медицинског отпада у здравственој установи, као и обучавање и рад техничког особља. Такође, он треба да обезбиједи правилан рад и одржавање уређаја за третман веома инфективног отпада на самом мјесту настанка. Руководилац техничке службе треба да буде у вези са Одговорним лицем за управљање отпадом и да осигура да техничко особље које је укључено у рад са отпадом буде укључено у обуку.

7.7. Запослени у установи

Запослени у установи имају обавезу да:

- Примјењују усвојени План и правила управљања отпадом у процесу рада;
- Правилно разврставају и обиљежавају све врсте медицинског отпада на мјесту настанака у односу на врсту медицинског отпада, степен и врсту опасности по оклину и одлажу исти у одговарајућу амбалажу;
- Воде одговарајуће евиденције (о кличинама и врстама отпада);
- Правилно транспортују отпад од службе до просторије за збрињавање мед.отпада и вагају га;
- Примјењују одговарајуће мјере заштите и носе одговарајућу заштитну опрему;
- Пролазе периодичну обуку о правилном прикупљању и одлагању медицинског и другог отпада.

8. РАСПОРЕД АМБАЛАЖЕ ЗА ПРИКУПЉАЊЕ МЕДИЦИНСКОГ ОТПАДА

Правилно разврставање медицинског отпада врши се у односу на врсту медицинског отпада, степен и врсту опасности по околину. Правилно разврставање врши се у одговарајућу врсту амбалаже (контејнере) и кесе. Раздвајање и одвојено сакупљање је основа за поуздано и сигурно управљање медицинским отпадом. У складу са тим врши се раздвајање појединих врста отпада на мјесту настанка у намјенску амбалажу.

Амбалажа за медицински отпад налази се на мјесту настанка медицинског отпада у организационим јединицама (одјељења, службе, поликлиника – амбуланте, Техничка служба (санитетска возила), болничка апотека...). У табели 3. је дат приказ распоред амбалаже у ЈЗУ Болници „Свети Врачеви“ Бијељина

Табела 3. *Распоред амбалаже по организационим јединицама у ЈЗУ Болници „Свети Врачеви“ Бијељина*

Р.бр.	Организациона јединица	Мјесто
1.	Одјељење за неурологију	Инфективни отпад – канта – ходник. Оштри предмети – колица за терапију; неуролошка амбуланта; психијатријска амбуланта; ЕЕГ кабинет. Фармацеутски отпад – пулт сестре.
2.	Одјељење за офталмологију	Инфективни отпад – пулт сестре; превијалиште; пријемна офтамолошка амбуланта; кабинет за видно поље и ЛФЦ; офтамолошка амбуланта КСЗ.

ЈЗУ БОЛНИЦА “СВЕТИ ВРАЧЕВИ” БИЈЕЉИНА

		Оштри предмети – пулт сестре; превијалиште; пријемна офталмолошка амбуланта; кабинет видно поље и ЛФЦ; офталмолошка амбуланта КСЗ. Фармацеутски отпад - пулт сестре.
3.	Одјељење за ОРЛ	Инфективни отпад – пријемна ОРЛ амбуланта; аудиометрија и вестибулометрија; МФ амбуланта 1; МФ амбуланта 2; просторија за мед. сестру / техничара (логопедска амб.); ОРЛ амбуланта КСЗ. Оштри предмети - пријемна ОРЛ амбуланта; аудиометрија и вестибулометрија; МФ амбуланта 1; МФ амбуланта 2; просторија за мед.сестру/ техничара (логопедска амб.); ОРЛ амбуланта КСЗ. Фармацеутски отпад - пулт сестре; МФ амбуланта бр.2. Патоанатомски отпад – МФ амбуланта бр.2
4.	Одјељење за пулмологију	Инфективни отпад – пријемна амбуланта -сет колица Оштри предмети – колица за терапију-пријемна амбуланта; пулмолошка амбуланта КСЗ. Фармацеутски отпад – пулт сестре
5.	Одјељење за гинекологију и акушерство	Инфективни отпад – пријемна гинеколошка амбуланта – 1 канта; порођајне сале – 2 сета колица; порођајно одјељење – 1 сет колица и амбуланта на порођајном – 1 канта; Гинеколошко одјељење – 1 сет колица заједнички са ОРЛ и ОЧНИМ одјељењем; гинеколошка мбуланта – 1 канта за инфективни. Оштри предмети – пријемна гинеколошка амбуланта – 1 кантица; порођајне сале – 2 кантице; порођајно одјељење – 1 кантица; гинеколошко одјељење – 1 кантица. Фармацеутски отпад – порођајне сале – 1 кантица (амб. Порођајне сале); порођајно одјељење – 1 кантица пулт сестре; гинеколошко одјељење – киретарница – 1 кантица
6.	Одјељење за педијатрију	Инфективни отпад – интервенција одјељење – 1 сет колица; Нова Болница – поликлиника (пријеман амб.) – 1 канта; Поликлиника – 1 канта. Оштри предмети – колица за терапију - интервенција; пријемна амб. Нова болница; поликлиника (педијатријска амбуланта. Фармацеутски отпад – интервенције одјељење; пријемна амб. Нова Болница; поликлиника (педијатријска амбуланта ОДСИЈЕК ЗА НЕОНАТОЛОГИЈУ

ЈЗУ БОЛНИЦА “СВЕТИ ВРАЧЕВИ” БИЈЕЉИНА

		<u>Полуинтезивна</u> Инфективни отпад – сет колица; Оштри предмети – терапијска колица; Фармацеутски отпад – полуинтезивна њега једна кантица Патолошки отпад – 1 канта у полуинтезивној <u>Интезивна њега</u> Инфективни отпад – канта једна ОДСИЈЕК ЗА АКУШЕРСТВА <u>Интервенције</u> Инфективни отпад – једна канта за инфективни отпад; Оштри предмети – терапијска колица; Фармацеутски отпад – једна кантица <u>Порођајна сала</u> Оштри предмети – колица за реанимацију новорођенчета Фармацеутски отпад – једна кантица
7.	Одјељење за интернистичке гране	1.Сестрински пулт на кардиологији – 2 кантице за оштре предмете, 1 кантица за фармацеутски отпад, 1 канта за инфективни отпад, 1 канта за цитостатике. 2.Одјељењска амбуланта на кардиологији – 1 кантица за оштре предмета, 1 канта за инфективни отпад. 3.Сестрински пулт на лијевој страни – 2 кантице за оштре предмете, 1 канта за инфективни отпад, 1 кантица за фармацеутски отпад, 1 канта за цитостатике. 4. Кардиолошка амбуланта бр.8 у новој болници – 1 кантица за оштре предмете 5. Поликлиника: <u>Ендокринолошка амбуланта</u> – 1 кантица за оштре предмете; <u>Интернистичка амбуланта</u> – 1 кантица за оштрице; <u>Дерматовенеролошка амбуланта</u> – 1 кантица за инфективни отпад у ординацији за интервенције бр. 34, 2 кантице за оштре предмете (бр.34 и бр.31 амбуланта), 1 кантица за фармацеутски отпад (сестринске интервенције бр. 34); <u>Кардиолошка амбуланта</u> – 1 кантица за оштре предмете 6. Онкологија – 1 канта за цитостатски отпад на ходнику и 1 кантица за оштре предмете у интервенцијама

ЈЗУ БОЛНИЦА “СВЕТИ ВРАЧЕВИ” БИЈЕЉИНА

		7. Инфектолошка амбуланта – 2 канте за инфективну отпад (ходник и ординација) и 1 кантица за оштре предмете у ординацији.
8.	Одјељење за хируршке гране	<u>Одсјек женске хирургије и ортопедије</u> Инфективни отпад – један сет (пулт сестре); Оштри предмети – 2 кантице за оштре предмете (колица за терапију и колица за превежање); Фармацеутски отпад – пулт сестре <u>Одсјек мушке хирургије и урологије</u> Инфективни отпад – један сет (пулт сестре) и једна канта (превежалиште); Оштри предмети – 2 кантице за оштре предмете (колица за терапију и колица за превежање); Фармацеутски отпад – пулт сестре. <u>Одсјек ендоконија</u> Инфективни отпад – 3 канте (сала 1, сала 2 и просторија за нечисто) Оштри предмети – 2 кантице за оштре предмете (сала 1 и сала 2); Фармацеутски отпад – сала 1. <u>Хируршка пријемна амбуланта (нова Болница)</u> Инфективни отпад – 1 канта (амбуланта 12); Оштри предмети – 1 кантице за оштре предмете (амбуланта 12); <u>Поликлиника</u> Инфективни отпад – 5 канти (превежалиште 2, амб. дјечије хирургије и физијатрије 1, ортопедска амб. И уролошка амб.) Оштри предмети – 7 кантица за оштре предмете (превежалиште 2, амб. Дјечије хирургије и физијатрије 1, ортопедска амб. 1, хируршка амб. 1, амбуланта за васкуларну хирургију 1, уролошка амб. 1); Фармацеутски отпад – 4 кантице (превежалиште 2, ортопедска амб., хируршка амб.) <u>Операциони блок са централном стерилизацијом</u> Инфективни отпад - 8 канти (сала 1,2,3, акушерска сала, очна сала и ходник); Оштри предмети - 5 канти (сала 1,2,3, акушерска сала и очна сала);

ЈЗУ БОЛНИЦА “СВЕТИ ВРАЧЕВИ” БИЈЕЉИНА

		Фармацеутски отпад – 2 кантице (очна сала и ор 214). <u>Стерилизација</u> Инфективни отпад – 1 кантица (ст 204- нечисто); Оштри предмети - 1 кантица (ст 204- нечисто);
9.	Ургентни блок	<u>Хируршка амбуланта</u> Инфективни отпад – 1 канта; Оштри предмети – 1 кантица; <u>Интернистичка амбуланта</u> Оштри предмети – 1 кантица; Фармацеутски отпад – 1 кантица. <u>Неуролошка амбуланта</u> Оштри предмети – 1 кантица. <u>Ургентни – нечисто</u> Инфективни отпад – 1 канта; <u>Ургентни – ходник</u> Инфективни отпад – 1 канта; <u>Дневна болница</u> Инфективни отпад – 1 канта; Оштри предмети – 1 кантица; Фармацеутски отпад – 1 кантица.
10.	ЈИЛ	Инфективни отпад – 2 канте (соба 1 и соба за буђење); Оштри предмети – 3 кантице (терапијска колица у соби један, терапијска колица у соби за буђење и колца за превежање); Фармацеутски отпад – 1 кантица (соба 1). <u>ОПЕРАЦИОНА САЛА</u> Инфективни отпад -1канта (премедикација); Оштри предмети – 7 кантица (терапијска колица премедикације, терапијска колица сала 1, терапијска колица сала 2, терапијска колица сала 3, терапијска колица гинеколошка сала, терапијска колица ургентна сала, терапијска колица у киретарници); Фармацеутски отпад – 1 кантица (проостор испред сале); Фармацеутски отпад – опојне дроге – 1 кантица (просторија за опасне и запаљиве материје – метални ормар под кључем).

ЈЗУ БОЛНИЦА “СВЕТИ ВРАЧЕВИ” БИЈЕЉИНА

11.	Служба за хематолошку и биохемијску дијагностику	Инфективни отпад – 5 канти (хематолошка лабораторија 2, перионица лабораторијског посуђа 1, центрифуга 1, вађење кеви 1); Оштри предмети – 4 кантице (хематолошка лабораторија 2 и вађење крви 2)
12.	Служба за радиологију	Инфективни отпад – 7 канти (РТГ класика, флуороскопија, ЦТ 64, УЗ, УЗ поред пулта, МРИ филипс, ЦТ 128); Оштри предмети - 5 кантица (флуороскопија, ЦТ 64, УЗ поред пулта, МРИ филипс, ЦТ 128). Фармацеутски отпад – 1 кантица (флуороскопија) СТАРИ РТГ Инфективни отпад - 2 канте (МРИ ГЕ, ЦТ ГЕ); Оштри предмети - 2 кантице (МРИ ГЕ, ЦТ ГЕ).
13.	Служба за патолошку анатомију са цитолошком дијагностиком	Инфективни отпад – 3 канте (лабораторија 2) Оштри предмети – 2 кантице (лабораторија 1 и лабораторија 2)
14.	Служба за микробиологију са паразитологијом	Инфективни отпад -8 канти (пријемна амбуланта 1-приземље, пријем узорака за микробиолошку лабораторију, лабораторија за серологију, лабораторија за урине и столице, лабораторија за примарну обраду узорака-миколошка лабораторија, лабораторија за брисеве и пиокултуре, лабораторија за микобактерије); Оштри предмети - 2 кантице (пријем узорака за микробиолошку лабораторију и лабораторија за примарну обраду узорака-миколошка лабораторија). ЛАБОРАТОРИЈА ЗА ПЦР ДИЈАГНОСТИКУ Инфективни отпад – 7 канти (улазна просторија, екстракција нуклеинских киселина, припрема мастер микса, спајање узорака и мастер микса, централни ходник у лабораторији) Хемијска отпад – канистер 1.
15.	Болничка апотека	Фармацеутска отпад - складиштење лијекова за одјелења у ормаре под кључем (празна амбалажа опојних дрога и опојне дроге- расип, лијекови истеклог рока – унутар апотеке).

9. ОПИС НАЧИНА ПРИКУПЉАЊА И КЛАСИФИКАЦИЈА ОТПАДА НА МЈЕСТУ НАСТАНКА, КАО И ОПИС ПАКОВАЊА, ОБИЉЕЖАВАЊЕ,

РАЗВРСТАВАЊЕ, ПРИВРЕМЕНО СКЛАДИШТЕЊЕ И ТРАНСПОРТ УНУТАР УСТАНОВЕ

Медицински отпад се разврстава и одлаже на мјесту настанка у амбалажу прилагођену његовим својствима, количини, те начину складиштења, превоза и обрађивања. За раздвајање медицинског отпада на мјесту његовог настанка задужени су сви запослени. Мијешање опасног и неопасног отпада није дозвољено. Уколико дође до случајног мијешања опасног и неопасног отпада, цјелокупна помијешана количина се сматра опасном.

Медицинске сестре и техничари су обучени за раздвајање отпада који настаје на њиховом одјељењу / служби. Раздвајање и одвојено сакупљање медицинског отпада је основа за поуздано и сигурно управљање медицинским отпадом. У складу с тим врши се раздвајање појединих врста отпада на мјесту настанка. Особе које рукују отпадом морају носити заштитну опрему.

9.1. Паковање и обиљежавање амбалаже

9.1.1. Карактеристике амбалаже

Код раздвајања отпада и избора амбалаже ЈЗУ Болница Бијељина има усвојене принципе којих се придржава:

Амбалажа у којој се сакупља опасни медицински отпад, као што су пластичне кесе, посуде и контејнери, по боји мора омогућавати лако разврставање на мјесту настанка и то:

- Комунални (кућни отпад) – кесе црне боје,
- Оштри предмети – контејнери жуте боје обиљежене прописном ознаком жуте боје
- Патолошки отпад – у кесе наранџасте или браон боје, обиљежене прописаном ознаком наранџасте боје
- Инфективни отпад – кесе жуте боје, обиљежене прописаном ознаком жуте боје
- Хемијски отпад – контејнери бијеле или плаве боје обиљежене прописаном ознаком црвене боје
- Цитотоксични и цитостатички отпад – у кесе црвене боје, које се одлажу у пластичну бурад бијеле или плаве боје, обиљежене прописаном ознаком црвене боје
- Фармацеутски отпад – у кесе и контејнере црвене боје, обиљежене прописаном ознаком црвене боје
- Оштри предмети који су контаминирани цитотоксичним лијековима пакују се у контејнере жуте боје које су обиљежене прописаном ознаком црвене боје

Амбалажа по својим карактеристикама треба да је израђена тако да:

- онемогућава неовлаштено отварање посуда и контејнера,
- последице обраде не загађује околину,
- је непробојна за оштре предмете, тако да је онемогућено испадање садржаја и озљеђивање
- онемогућава пренос инфекције на особе које поступају са отпадом,
- је непропусна за текућине, тако да онемогућава пролијевање садржаја.

Амбалажа за инфективни отпад-оштре предмете треба да буду непробојна за садржај и направљена тако да онемогућава испадане садржаја. Треба да буде сигурна за особе које употребљавају посуде или рукују с отпадом.

Ови принципи примјењују се и при набавци амбалаже за одлагање медицинског отпада, која се обавља сагласно Процедуре ПР-10-017 Поступак набавке производа и услуга.

9.2. Одлагање медицинског отпада

9.2.1. Одлагање оштрих предмета

Сакупљање оштрих предмета врши се на мјесту настанка ради спрјечавања повреде запослених (смањења ризика од повреде, убода, инфекције) и што мање манипулације оштрим предметима. Отпадни оштри предмети, на мјесту настанка се одлажу у контејнере жуте боје који треба да буду непробојни за садржај и направљени тако да онемогућавају испадане садржаја. Треба да буду сигурни за особе које рукују са отпадом. Након примјене игле се директно одлажу у контејнере жуте боје за оштри отпад. Пластични поклопци се не враћају на иглу, нити се игле савијају.

Посуде се пуне до 3/4 своје запремине и затварају се. На њих се лијепи наљепница која је читко попуњена и садржава слиједеће податке: мјесто настанка отпада, датум настанка отпада, име лица која попуњава наљепницу. Овако попуњени и етикетирани жути контејнери са оштрим предметима се одлажу у велике контејнерте намјењене за вожење медицинског отпада до просторије гдје је смјештено постројење за третман инфективног отпада и оштрих предмета.

Слика 1. Одлагање игле у контејнер за оштрице

Слика 2. Знак забране враћања поклопца на иглу

9.2.2. Одлагање инфективног отпада

Сав отпад који садржи патогене биолошке агенсе који због свог типа, концентрације или броја могу изазвати болест код људи који су им изложени, културе и прибор из микробиолошког лабораторија, материјал и прибор који је дошао у додир са крвљу или излучевинама инфективних болесника, системи за инфузију, рукавице и други прибор за једнократну употребу и сл.

Инфективни отпад који настаје у ЈЗУ Болници Бијељина се сакупља у жуте кесе од квалитетног најлона тако да буде онемогућено њихово пуцање. На жуте кесе се ставља наљепница за инфективни отпад читко попуњена са подацима наведеним у тачки 6.2.2. Када се жуте кесе напуне до 3/4 запремине возе се у контејнерима за то намјењеним до постројења за прераду

отпада. Затворене кесе се никада поново неће отворати. Ако дође до оштећења кесе она ће се ставити у исту такву.

9.2.3. Одлагање веома инфективног отпада

Веома инфективни отпад на мјесту настанка прије мијешања са осталим инфективним отпадом се третира термичком стерилизацијом.

Када је код болесника дијагностиковано обољење са високим инфективним потенцијалом (COVID-19, Хепатитис Б, Хепатитис Ц, HIV, MRSA и сл.) лекар о томе даје информацију главној сестри одјељења. Отпад од таквог болесника је веома инфективан и захтјева посебну начин руковања.

У просторије са болесницима дијагностикованим са високо инфективним потенцијалом су постављене канте са поклопцем за одлагање висококонтаминираног отпада који је настао при раду. У канту је постављена сива кеса (специјална кеса за стерилизацију) која се прије одвожења у просторију са таквим пацијентом прво дезинфикује у постројењу за третман медицинског отпада раствором хлорног препарата.

Транспорт висококонтаминираног отпада врши се у тачно одређено вријеме. Приликом преузимања канти са тим медицинским отпадом спремачица је дужна да заврне поклопац канте и транспортује га у постројење за третман медицинског отпада. Сива кеса мора бити постављена тако да дио кесе буде пресавијен преко контејнера, а све жуте кесе са инфективним отпадом које се убацују у контејнер не смију се везати, да не би дошло до хаварије приликом процеса стерилизације.

Када се висококонтаминирани отпад одвезе у постројење за прераду медицинског отпада врши се дезинфекција канте са вањске стране хлорним препаратом, као и дезинфекција садржаја сиве кесе прскањем по површини. Након тога исти се одмах стерилише (тј. претвара се из инфективног у комунални отпад на 100 степени). Након пражњења садржаја врши се механичко прање детерџентом канти и колица за транспорт, затим се испирају врућом водом, и на крају дезинфикују хлорним препаратом.

Радници укључени у поступак збрињавања висококонтаминираног медицинског отпада морају поштовати мјере заштите ширења заразних болести продржавајући се прописаних заштитних мјера.

9.2.4. Одлагање медицинског отпада који се одлаже као комунални отпад

Отпад чије сакупљање и одлагање није подвргнуто специјалним захтјевима ради превенције инфекције (нпр. завоји од гипса, постељина, одјећа за једнократну примјену, платно, пелене), одлаже се као комунални отпад. Отпад се одлаже на мјесту настанка у црне кесе које су смјештене у пластичне канте. Спремачица прикупља отпад тако што повезује врећу, одлаже је у контејнер од круте пластике и транспортује до контејнера за комунални отпад.

9.2.5. Одлагање фармацеутског отпада

У циљу доброг управљања лијековима обавезно једном мјесечно се врши провјера залиха фармацеутских производа, вакцина и потрошног материјала. Евиденција фармацеутских производа се води према упутству УП-10-053: Управљање залихама лијекова на одјељењу, УП-10-054: Поступак са лијековима који су у власништву пацијента, УП-10-055: Нежељени догађаји везани за лијекове, УП-10-056: Управљање контролисаним лијековима и ПР-10-028: Поступак управљања медицинским отпадом. Уведена је обавеза запослених да прво троше залихе са краћим роком, ако се требају исти производ са различитим роком трајања тако да се количине насталог отпада смање. Медицински материјал којем је истекао рок трајања се не смије налазити на мјесту предвиђеном за чување и употребу медицинског материјала, него се сврстава у медицински отпад и сходно томе се одлаже. Лијекови са истеклим роком трајања сакупљају се у одговарајућу амбалажу (црвене кесе и црвене кантице). Главна сестра је дужна да попуни образац ОБ-10-391: Фармацеутски отпад – лијекови у два примјерка, гдје један примјерак остаје медицинској сестри / техничару, а други иде одговорном лицу за управљање медицинским отпадом. Лијекови се односе са одјељења / службе и чувају у просторији за складиштење медицинског отпада до момента преузимања истих од стране фирме са којом ЈЗУ Болница „Свети Врачеви,“ има уговор о преузимању фармацеутског отпада.

9.2.6. Одлагање хемијског отпада

Хемијски отпад настаје у Служби за хематолошку и биохемијску дијагностику, Служби за патолошку анатомију са цитолошком дијагностиком, Служба за микробиологију са паразитологијом и Болничка апотека. Опасан хемијски отпад сакупља се у чврсту и непропусну амбалажу (са поклопцем - канистери бијеле или плаве боје), која је обиљежена прописаном наљепницом. Хемијски отпад је регулисан ПР-10-028: Поступак управљања медицинским отпадом подтачка 4.3 Хемијски отпад.

9.2.7. Одлагање мијешаног комунални отпад

Мијешани комунални отпад у здравственој установи чини отпад који није настао пружањем здравствених услуга и не представља ризик за здравље. Ту спада папир, картонска амбалажа, стакло, лименке, пластика и остаци хране. Неке врсте комуналног отпада могу се рециклирати, а ако не постоји могућност рециклирања онда се збрињавају као мијешани комунални отпад. За рециклирање се могу одвајати папир и картон, лименке, пластика, стакло, остаци хране.

Мијешани комунални отпад се на мјесту настанка разврстава на онај који се може рециклирати и на остали комунални отпад.

Разврставање се врши тако, што се одвојено прикупља свака врста отпада који се рециклира и то посебно картонска и папирна амбалажа, посебно лименке, посебно стакло, посебно пластика а посебно остали отпад који се сврстава у комунални.

9.3. Прикупљање и одлагање отпада

Мијешани комунални отпад се прикупља у пластичне канте у које су постављене црне кесе за комунални отпад. Канте за мијешани комунални отпад постављене су у свакој просторији у којој настаје комунални отпад (нпр. болесничка соба, амбуланте, лекарске собе, собе за особље, чекаонице, WC кабине, купатила, операционе сале, лабораторије).

Спремачица врши пражњење канте три пута дневно и при томе ставља кесе са мијешаним комуналним отпадом у транспортни контејнер. При овим поступцима спремачица користи средства за личну заштиту.

Транспорт отпада до сабирног контејнера за мијешани комунални отпад у здравственој установи врши спремачица. Након пражњења транспортног контејнера, спремачица пере и дезинфикује контејнер.

Контејнери се одвозе на градску депонију једном дневно.

Мијешани комунални отпад из здравствене установе преузима фирма за збрињавање комуналног отпада с којом је здравствена установа склопила уговор.

9.4. Обиљежавање медицинског отпада на мејсту настанка

На амбалажу у којој је упакован класификован медицински отпад стављају се ознаке, у писаном облику, о опасном медицинском отпаду.

Ознаке имају димензије најмање 50 mm x 75 mm, те садрже симбол за означавање отпада и следећа податке:

- 1) Датум настанка отпада,
- 2) Индексни број и назив врсте отпада према пропису којим се уређују категорије, испитивање и класификација отпада,
- 3) Мјесто настанка отпада (назив произвођача отпада),
- 4) Количину отпада,
- 5) Име лице које уноси податке на ознаку.

Медицинска сестра-техничар јасно означава амбалажу, односно постављање новог контејнер лијеplењем етикете, а спремачица лијеplи етикете на жуте кесе које се постављају у намјенску канту за инфективни отпад.

Када се амбалажа медицинског отпада напуни (контејнери за оштрице и кесе за инфективни отпад пуне се највише до три четвртине (3/4) запремине амбалаже!), медицинска сестра-техничар је добро затвара поклопца контејнера и предаје спремачици, а спремачица врши везивањем кеса као и одношење отпада до просторије за привремено складиштење медицинског отпада. Наљепнице за означавање различитих врста медицинског отпада у установи су приказани у наставку:

ЈЗУ БОЛНИЦА “СВЕТИ ВРАЧЕВИ” БИЈЕЉИНА

ОПАСНОСТ! ОШТРИ ПРЕДМЕТИ	
Мјесто настанка отпада (назив произвођача отпада): 	Датум настанка отпада:
Име лица које попуњава ознаку: 	
Количина отпада: 	
Индексни број и назив врсте отпада према прописима којим се уређују категорије, испитивање и класификација отпада: 18 01 01 ОШТРИ ПРЕДМЕТИ	

Слика 3. Наљепница оштри предмети

ОПАСНОСТ! ИНФЕКТИВНИ ОТПАД	
Мјесто настанка отпада (назив произвођача отпада): 	Датум настанка отпада:
Име лица које попуњава ознаку: 	
Количина отпада: 	
Индексни број и назив врсте отпада према прописима којим се уређују категорије, испитивање и класификација отпада: 18 01 03* ОТПАДНИ ЧИСТЕ САКУПЉАЊЕ И ОДЛАГАЊЕ ПОД ПНЕЖЕ ПОСЕБНИМ ЗАХВАТНИМА ЗБОГ СПРЕЧАВАЊА ИНФЕКЦИЈЕ	

Слика 4. Наљепница за инфективни отпад

ОПАСНОСТ! ПАТОЛОШКИ ОТПАД	
Мјесто настанка отпада (назив произвођача отпада): 	Датум настанка отпада:
Име лица које попуњава ознаку: 	
Количина отпада: 	
Индексни број и назив врсте отпада према прописима којим се уређују категорије, испитивање и класификација отпада: 18 01 02 ПАТОЛОШКИ ОТПАД	

Слика 5. Наљепница за патолошки отпад

ЈЗУ БОЛНИЦА “СВЕТИ ВРАЧЕВИ” БИЈЕЉИНА

ОПАСНОСТ! ЦИТОТОКСИЧНИ И ЦИТОСТАТИЧНИ ОТПАД	
Мјесто настанка отпада (назив произвођача отпада): _____	Датум настанка отпада: _____
Име лица које попуњава ознаку: _____	
Количина отпада: _____	
Индексни број и назив врсте отпада према прописима којим се уређују категорије, испитивање и класификација отпада: 18 01 08* ЦИТОТОКСИЧНИ И ЦИТОСТАТИЧНИ ОТПАД	

Слика 6. Наљепница за цитотоксични и цитостатични отпад

ОПАСНОСТ! ФАРМАЦЕУТСКИ ОТПАД	
Мјесто настанка отпада (назив произвођача отпада): _____	Датум настанка отпада: _____
Име лица које попуњава ознаку: _____	
Количина отпада: _____	
Индексни број и назив врсте отпада према прописима којим се уређују категорије, испитивање и класификација отпада: 18 01 09 ЛИЈЕКОВИ, ДРУГАЧИЈИ ОД ОНИХ НАВЕДЕНИХ У 18 01 08*	

Слика 7. Наљепница за фармацеутски отпад

ОПАСНОСТ! ХЕМИЈСКИ ОТПАД	
Мјесто настанка отпада (назив произвођача отпада): _____	Датум настанка отпада: _____
Име лица које попуњава ознаку: _____	
Количина отпада: _____	
Индексни број и назив врсте отпада према прописима којим се уређују категорије, испитивање и класификација отпада: 18 01 06* ХЕМИКАЛИЈЕ КОЈЕ СЕ СASTOЈЕ ОД ОПАСНИХ СУБСТАНЦИЈИ ИЛИ САДРЖЕ ОПАСНЕ СУБСТАНЦИЈЕ	

Слика 8. Наљепница за хемијски отпад

10. ВРСТЕ ТРЕТМАНА МЕДИЦИНСКОГ ОТПАДА

Третман отпад јесу физички, термички, хемијски или биолошки процеси (укључујући и разврставање отпада прије третмана), који мијењају карактеристике отпада са циљем смањења запремине, опасних карактеристика, олакшања руковања отпадом или ради подстицања рециклаже и у сврху поновног искоришћавања отпада.

Дозвола је рјешење које доноси Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију (или надлежно министарство) којим се правном лицу или предузетнику одобрава сакупљање, транспорт, увоз, извоз и транзит, складиштење, третман или одлагање отпада и утврђују услови поступања са отпадом на начин који обезбјеђује најмањи ризик по здравље људи и животну средину.

10.1. Стерилизација инфективног отпада у ЈЗУ Болници „Свети Врачеви“ Бијељина

Стерилизација инфективног и веома инфективног отпада и оштри предмета се врши у ЈЗУ Болници, Свети Врачеви, Бијељина у сопственом постројењу. Инфективни отпад се третира у уређају за стерилизацију инфективног отпада МЕДИСТЕР 60/160ХФ. Овај уређај је намјењен за дезинфекцију инфективног отпада. Ту спаде нпр. микробиолошки отпад, отпад из лабораторија, пластичне кесе са крвљу, отпад из одјељења за изолацију и др. Јединствени утоварни систем омогућује ергономски и сигуран утовар и истовар отпада. Управљање уређајем се врши преко интегрисаног панела. Сваки дезинфекциони циклус се одвија аутоматски. Информације о сваком циклусу се електронски меморишу. Ефектна запремина контејнера за дезинфекцију је 30 литар за $\frac{3}{4}$ попуњен контејнер. Просијечно вријеме циклуса је 45 – 50 мин. зависно од отпада. Максимална количина течности сипана у медитаинер је 5 – 7 литара а максимална тежина у медитаинеру је 12,5 кг. Стерилизација зависи од отпада али иде од 92 -105 степени. Након успјешно завршене стерилизације уређај избацује етикету и на њој пише да ли је стерилизација успјешно завршена или дали из неког разлога није успјешно обављена стелизација и да се иста се мора поновити. Инфективни отпад и оштре предмете техничар за медицински отпад прво вага а затим медитаинер пакује у стерилизатор. Медистер користи јединствен систем спојница високе фреквенције у комори у којој се врши дезинфекција. Пара која се корисати за термалну дезинфекцију добија се високофреквентном енергијом из воде која се налази у отпаду. Температура унутар контејнера за отпад се константно прати и биљежи током цијелог процеса дезинфекције на дисплеју који се управља на додир. Након што је температура дошла до нивоа који је потребан за дезинфекцију апарат аутоматски прелази на „вријеме константне температуре,, и апарат завршава циклус хлађења за пет минута. Медицински отпад прелази у комунални отпад и вози се у контејнер за комуналну отпад са налијепљеном наљепницом.

Радници који раде на уређају су обучени за рад од стране овлашћеног сервиса. Превентивно одржавање уређаја МЕДИСТЕР 60/160ХФ се ради на сваких 12 мјесеци од стране овлашћеног сервисера, а корективно одржавање се ради по позиву.

Патолошки отпад преузима погремна ирма која има све потребне дозволе и врши закопавање отпада на одређеним парцелама у Градском гробљу, а о наведеним активностима у обавези је да достави су потребни документацију.

Преузимање, складиштење и коначно збрињавање свих осталих врсте медицинског отпада из ЈЗУ Болнице Бијељина врше фирме са којима усанова има потписане уговор и које имају све потребне дозволе.

Крајње збрињавање наведених врста отпада врши фирма након спроведеног отвореног поступка јавне набавке објављеног на порталу јавних набавки и након доношења Одлуке о избору најповољенијег понуђача.

Хемијски, фармацеутски, цитостатски отпад се не третира на територији Босне и Херцеговине, него овлашћена фирма која има све потребне дозволе преузима исти из ЈЗУ Болнице Бијељина и привремено га складишти у складишту а затим се врши прекогранично кретање отпада због коначног збрињавања у иностранству.

Спаљивање (инсинерација) представља одговарајући начин елиминације већине медицинског отпада укључујући и наведене категорије. За сада на територији Босне и Херцеговине не постоји нити једна спалионица која задовољава законске оквире те се отпад извози углавном у Аустрију или Њемачку.

11. НАЧИН ВОЂЕЊА И ЧУВАЊА ДОКУМЕНТАЦИЈЕ КОЈОМ СЕ УРЕЂУЈЕ ПРИКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА О ОТПАДУ И ЊИХОВОЈ ЕВИДЕНЦИЈИ

Прије одлагања у постројење у централном складишту, техничар за медицински отпад вага отпад и то евидентира у Свеску примопредаје медицинског отпада. Попуњавају се следећи подаци:

- Датум и вријеме примопредаје медицинског отпада;
- Врста медицинског отпада;
- Одјељење/амбуланта;
- Количина отпада
- Потпис спремачице која је довезла медицински отпад.

Након преузимања медицинског отпада са одјељења/служби и евидентирања у Свеску примопредаје медицинског отпада, техничар за управљање медицинског отпада дужан је водити дневну евиденцију о отпаду произвођача отпада (ДИО). Евиденција се води за сваку врсту отпада посебно. На основу наведених дневних извјештаја, одговорно лице за управљање медицинским отпадом прави Годишњи извјештај о отпаду произвођача отпада (ГИО).

Евиденције које се воде у поцесу управљања медицинским отпадом су:

- Свеску примопредаје медицинског отпада;
- Документ о кретању отпада
- Документ о кретању опасног отпада;

- Дневна евиденција о отпаду произвођача отпада
- Годишњи извјештај о отпаду произвођача отпада.

Три дана прије преузимања отпада, односно прије почињања кретања отпада и/или опасног отпада, лице одговорно за управљање отпадом обавјештава надлежну институцију (Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске) слањем попуњеног обрасца Документ о кретању отпада и/или Докуманта о кретању опасног отпада. Након преузимања отпада и овјере од стране овлашћене фирме лице одговорно за управљање медицинским отпадом чува документа у архиви.

Лице одговорно за управљање медицинског отпада на основу података из дневне евиденције попуњава образац Годишњи извјештај о отпаду произвођача и достаља га, надлежној институцији (Фонду за заштиту животне средине и енергетску ефикасност РС) најкасније до 31. марта текуће године за претходну календарску годину.

12. МЈЕРЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ ОД ПОВРЕДЕ ОШТРИМ ПРЕДМЕТИМА

За смањење ризика од преноса крвљу преносивих микроорганизама у ЈЗУ Болници Бијељина користе се мјере за спречање и сузбијање инфекција, које спадају у ред стандардних и додатних мјера предострожности, везаних за контакт као пут преноса. Одговарајуће мјере и поступци ближе су дефинисани у сљедећим документима:

- 1) Хигијена руку – у складу са Програмом мјера за превенцију и сузбијање;
- 2) Примјена заштитне опреме - у складу са УП- 121; Програм мјера за превенцију
- 3) Правилно руковање и одлагање оштрих предмета - у складу са УП-10-047;
- 4) Прање, дезинфекција и стерилизација предмета и опреме - у складу са УП-10-127; УП-10-035; ОП-10-033
- 5) Поступак са вешом - у складу са УП-10-024; УП-10-124; УП-10-044
- 6) Одржавање хигијене – у складу са УП-10-035; УП-10-042;
- 7) Вакцинација против хепатитиса Б - у складу са законском регулативом;
- 8) Особе код којих је потврђено и познато присуство инфекције вирусом хепатитиса Б, хепатитиса Ц и ХИВ обавезно треба заказати на крају радног времена. Након тога треба обавити све мјере дезинфекције радног простора, опреме и инструмената који су коришћени (као и у складу са УП-10-107).

У случајевима када је дошло до повреде коришћеним оштрим предметима или коришћеним медицинским инструментима, обавезно је спровођење мјера, које обухватају:

- Повријеђени радник треба одмах пружити прву помоћ и привремено збринути рану;
- Уколико рана крвари треба пустити пар секунди да крв отече, потом повријеђени дио тијела опрати, а рану испрати физиолошком отопином;
- Повријеђени радник може да се одмах јави у ургентни блок ради пружања прве помоћи;

- Повријеђени радник се јавља обавезно и свом породичном лекару у служби породичне медицине као и епидемиологу/инфектологу;
- Повријеђени раник и непосредни руководиоци повријеђеног попуњавају образац ОБ-10-180 Интерна пријава о несрећи на послу, након чега се повријеђени радник јавља стручном сараднику за заштиту на раду којој даље евидентира повреду, попуњава Извјештај о повреди на раду и пријављује надлежним особама у установи као и институцијама;
- Повријеђени радник дужан је јавити се свом породичном лекару аса Извјештајем о повреди на раду, да се повреда унесе у здравствени картон.

Мјере предострожности које се примјењују у установи су:

- именована је одговорну особу за управљање медицинским отпадом и израђен план и правила управљања медицинским отпадом;
- усвојено је и у примјени упутство УП-10-033 Поступак у случају акцидента;
- сви учесници у систему управљања медицинским отпадом периодично пролазе обуке и тренинге везане за управљање медицинским отпадом, о чему се води евиденција; користе личну заштитну опрему и сви имају валидну имунизацију против хепатитиса Б;
- у интересу минимизирања ризика од повреде или инфекције у случају просипања инфективног отпада, медицинским сестрама-техничарима и спремачицама доступан је припремљен сет за деконтаминацију који су начином употребе, локацијом и садржајем упознате (посебна затворена кутија, прописно означена, у којој се налазе: дебље заштитне гумене или нитрилне рукавице, заштитно одијело, наочари, маска, непромочиве кесе, контејнер за оштрице, етикете за обиљежавање амбалаже медицинског отпада, апсорптивне крпе, тампони од газе, дезинфекционо средство, а поред тога и посебан прибор за чишћење – лопатица, метла, држач мопа, моп и канте).

12.1. Поступак у случају просипања медицинског отпада

Сви запослени морају носити одговарајућу заштитну опрему током руковања медицинским отпадом.

Уколико дође до просипања отпада на мјесту настанка, у току транспорта до просторије за привремено складиштење медицинског отпада или у просторији за привремено складиштење медицинског отпада потребно је мјесто осигурати од приступа других лица, и поступити по УП-10-033 Поступак у случају акцидента.

12.2. Нежељени догађаји и могући акциденти код уређаја за стерилизацију инфективног отпада

Ако током припреме апарата за рад апарата за дезинфекцију инфективног отпада или за вријеме циклуса дезинфекције дође до грешке, укључиће се звучни сигнал, а на екрану ће почети да трепће одговарајућа сигнална лампа (ако је повезана).

Грешка може бити ресетована притиском на РЕСЕТОВАТИ поље на екрану и поново ће се појавити екран "Спремно за рад".

У случају поруке ОПАСНОСТ ОД ПОЖАРА, систем аутоматски зауставља циклус дезинфекције и почиње поступак гашења пожара, који укључује неколико циклуса гашења. Након тога, посуда за скупљање воде испод апарата мора да се испразни (вода за гашење пожара).

Сваки циклус гашења се састоји из двије фазе: додавања воде и фазе чекања. Пожар би требало да буде потпуно угашен за око један и по минут и онда ћете моћи да ресетујете грешку. Ако то није могуће, **не смије се покушавати** отворање врата апарата. Поново притисните поље СТАРТ да би почео други циклус гашења. Ако грешка не може бити поништена ни после других минут и по, извадите утикач из струје и пажљиво отворите врата.

Апарат за гашење пожара увијек је спреман и потребно је уклоните контејнер за отпад. Ако после прегледа МЕДИТАИНЕР контејнера се не откријете узрок оглашавања пожарног аларма и ако се грешка не може ресетовати ни после затварања врата и поновног притиска на поље РЕСЕТОВАТИ, потребно је позовете овлашћени сервис.

Табела 4. Ходограм код појаве грешки на уређају за стерилизацију оштрих предмета и инфективног отпада

ПОРУКА О ГРЕШКИ	ШИФРА	УЗРОК ГРЕШКЕ	ПОПРАВКА
Грешка главног контактора	10	Озбиљан квар главног контактора	Извуците утикач из струје. Позовите овлашћени сервис.
Модула 1,2,3 грешка	7, 8, 9	Озбиљан квар на модулу (електрични прекидач)	Извуците утикач из струје. Позовите овлашћени сервис.
Тренутно надгледање Магнетрон 1,2,3	4,5,6	Магнетрон се прегрејао или покварио. Прекид електричног напајања.	Проверите филтере за ваздух. Сачекајте 10 минута→ рестартујте. Проверите електрично напајање. Позовите овлашћени сервис.
Нема конекције са С7-200	43	Оштећен кабл, оштећење конектора, оштећена Плоча или С7	Позовите овлашћени сервис.
ПТ 100/2 је ван опсега	42	Кратак спој, покварен или оштећен ПТ 100/2	Позовите овлашћени сервис.
Нема конекције са ПТ 100/2	41	Оштећен кабл, оштећен конектор. покварена Плоча или АДАМ- модул	Позовите овлашћени сервис.
Временска разлика између С7 и Тоуцхпанел је сувише велика	34	Покварен Тоуцхпанел или С7	Позовите овлашћени сервис.
Температурна разлика између С7 и Тоуцхпанел је сувише велика	33	Покварен Дупли ПТ100, АДАМ-МОДУЛ или С7 – аналогни улаз, оштећење кабла	Позовите овлашћени сервис.
Грешка при повезивању апарата	31	Повезаност између Плоче и С7 је лоша	Позовите овлашћени сервис.
Тежина > 15кг	23	Превише отпада у МЕДИТАИНЕР- у	Редуцирајте количину отпада.
Време надзора Турнтабле диска	16	Укључено је дугме за заштиту мотора. Оштећен је Турнтабле мотор или неко дугме у близини.	Подесите дугме за заштиту мотора на 1. Позовите овлашћени сервис.

ЈЗУ БОЛНИЦА “СВЕТИ ВРАЧЕВИ” БИЈЕЉИНА

Мотор подизач временски ограничено ДОЛЕ	12	Не дозвољава мотору да дође до крајње позиције.	Позовите овлашћени сервис.
Мотор подизач временски ограничено ГОРЕ	13	Не дозвољава мотору да дође до крајње позиције.	Позовите овлашћени сервис.
Максимум актуелног мотора подизача	11	Тренутна активност мотора је сувише велика	Проверите контејнер, завртањ
Максимално време загревања	20	Превише отпада, цурење или блокада у протоку ваздуха или цурење у МЕДИТАИНЕР – у	Проверите отпад→Рестартујте Проверите проток ваздуха или МЕДИТАИНЕР.
ПРОГРЕСИЈА ТЕМПЕРАТУРЕ	21	Отпад не садржи потребну количину течности. Цурење или блокада у каналу за одвод издувних гасова, или цурење у МЕДИТАИНЕР-у	Проверити отпад – Рестартујте. Проверите проток ваздуха или МЕДИТАИНЕР.
Радијација!	3	Повећано зрачење око врата може бити узроковано кваром или прљавштином. МЕДИТАИНЕР није довољно напуњен.	Очистите задихтовани део врата. Позовите овлашћени сервис. Проверите отпад→Рестартујте
Опасност од пожара, проузрокована ИР сензорима. Опасност од пожара проузрокована високом температуром.	15	Отпад се прегрејао због грешке у пуњењу	Након сазнања о грешци, на основу дугмета ФАУЛТ АЦКНОВЛЕДГЕМЕНТ (УТВРЂИВАЊЕ ГРЕШКЕ), проверите да ли је МЕДИТАИНЕР правилно напуњен. Ако грешка не може бити утврђена, онда притисните дугме за СТАРТ да бисте покренули још један циклус гашења пожара. Затим веома пажљиво отворите врата (опасност од пожара)
Нема ВИСЦИТ дезодоранса	25	Само мала количина ВИСЦИТ-а је преостала у резервоару	Уређај се и даље може покренути, с тим што се мора додати ВИСЦИТ .
Недостатак ВИСЦИТ-а	18	Нема довољно ВИСЦИТ-а у резервоару. Квар на пумпи или пуле генератору.	Допуни ВИСЦИТ. Позовите овлашћени сервис.
Мањак воде	22	Постоје сметње у протоку воде. Електромагнетни вентил или мерач протока су у квару.	Проверите притисак воде. Позовите овлашћени сервис.
Очисти ИР сензоре	14	Стаклени поклопац од пожарног аларма је запрљан или је сензор оштећен.	Очистите стакло на поклопцу. Позовите овлашћени сервис.
Врата нису затворена	2	Врата нису скроз затворена.	Затворите врата
Склонити кондензовану воду	19	Резервоар за кондензовану воду је пун.	Испразните резервоар за кондензовану воду.
Притисните стоп поље	30	Циклус је ручно заустављен.	Након уклањања узрока заустављања, рестартујте уређај.
Не заборавите да сачувате податке.		Ова порука се појављује на сваких 500 сачуваних циклуса .	Сачувајте податке.
Молимо Вас да урадите сервис		Максималан број радних сати, максимално активно време доводе до појаве ове поруке.	Урадите генерални сервис.
Замените штампач налепница		Штампач је у квару.	Позовите овлашћени сервис.

13. МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ И ЗДРАВЉА НА РАДУ У ПОСТУПКУ УПРАВЉАЊА МЕДИЦИНСКИМ ОТПАДОМ (ОПРЕМЉЕНОСТ РАДНОМ ОДЈЕТОМ, ОБУТОМ И ЗАШТИТНИМ РУКАВИЦАМА, У СКЛАДУ СА ПРОПИСИМА КОЈИМ СЕ УРЕЂУЈЕ ЗАШТИТА И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ)

Сви запослени морају носити одговарајућу заштитну опрему током руковања медицинским отпадом.

У циљу спречавања и сузбијања настанка инфективних болести које се преносе путем крви неопходно је примјењивати следеће мјере:

- Рукавице треба користити кад год се додирује крв, тјелесне течности, слузокоже или површине коже која је контаминирана или тјелесне течности;
- Рукавице треба мијењати после контакта са сваким пацијентом;
- Здравствени радници који имају било каква ескулативна лезије или дерматитиса не треба обављају директне поступке рада око пацијената;
- Маске и заштитне наочаре треба носити за вријеме процедура, које би могле изазвати респирање капљице крви и тјелесних течности;
- Рукавице, заштитне маске и наочаре након употребе скинути и одложити у канту намијењену за медицински отпад, која је правилно која је правилно обиљежена и постављана на мјестима потребним за њихову сврху;
- Након скидања рукавица, руке опрати течним сапуном и водом а након тога извршити правилну примјену дезинфекције руку;
- Посебно треба обратити пажњу на превенцију повреда у рутинском раду изазваних иглама и дугим оштрим предметима.

14. МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА И ЕКСПЛОЗИЈЕ

Мјере заштите од пожара у ЈЗУ Болници „Свети Врачеви“ Бијељина, поред законске обавезе представљају и дио мјера превентивне заштите које се предузимају у циљу отклањања и спречавања опасности од пожара те спасавања људи и материјалних добара. Мјере обухватају спровођење обуке запослених и провјеру знања једном у три године, преглед против пожарних апарата и хидрантске мрежа, као и ватродојавног система. Складиште за медицински отпад опремљено је против пожарним апаратом за почетно гашење пожара, као и упутствима за његову употребу.

15. ПРОГРАМ ОБУКЕ ЗА ЛИЦА КОЈА УПРАВЉАЈУ МЕДИЦИНСКИМ ОТПАДОМ

Директор ЈЗУ Болнице „Свети Врачеви“ Бијељина дужан је да обезбиједи да сваки радник здравствене установе буде укључен у програм обуке и едукације са циљем подизања свијести о третману медицинског отпада, и упознавања са принципима и праксама система за управљање медицинским отпадом у ЈЗУ Болници „Свети Врачеви“ Бијељина.

Степен информисања, знања, вјештина и ставова о руковању медицинским отпадом је предуслов за квалитетно руковање и збрињавање медицинског отпада. Циљеви образовања о медицинском отпаду:

1. Спријечити излагање медицинског отпаду и излагање опасностима по здравље;
2. Створити свијест и подстаћи одговорност код корисника наших услуга о важности управљања медицинским отпадом и хигијеном;
3. Обавијестити јавност о ризицима везаним за медицински отпад фокусирајући се на људе који живе у непосредној близини, или посјеђују здравствену установу, породице пацијената који се лијече у кућним условима, и раднике који прикупљају отпад.

Природа и дomet обуке и тренинг особљау вези са управљањем отпадом очигледно ће бити различити и зависе од положаја и надлежности појединаца по којима је ријеч.

На основу Правилника о начину и поступку сакупљања, складиштења и третмана медицинског отпада директор доноси Програм обуке управљања медицинским отпадом и организује обуку у складу са програмом а нацрт Програма обуке израђује лице одговорно за управљање медицинским отпадом.

Сви запослени пролазе периодичну обуку о правилном прикупљању и одлагању медицинског отпада, коју проводи лице одговорно за управљање медицинским отпадом.

Обука запослених се организује једном у четири године у складу са процедуром ПР-10-013 Посупак организовања и спровођења обуке запослених, и евидентира се на ОБ-10-047 Евиденција о спроведеној интерној обуци, а новозапослени радници (у првом мјесецу рада), пролазе обуку о управљању медицинским отпадом, што се евидентира на ОБ-10-045 Програм увођења у посао. Након спроведене обуке, сваком раднику се пише Потврда о спроведеној обуци у слободној форми која се налази у досијеу радника.

16. ПРОЦЈЕНА ТРОШКОВА УПРАВЉАЊА МЕДИЦИНСКИМ ОТПАДОМ НА ГОДИШЊЕМ НИВОУ

У складу са процедуром ПР-10-005 *Поступак планирање* најкасније до 15 новембра текуће године за наредну календарску годину израђује се План заштите животне средине.

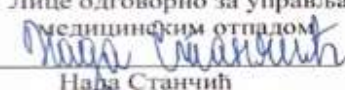
План обухвата:

ЈЗУ БОЛНИЦА „СВЕТИ ВРАЧЕВИ“ БИЈЕЉИНА

1. Услуге одржавања опреме у постројењу за третман медицинског отпада (корективни и превентивни сервис);
2. Услуге збрињавања медицинског отпада (фармацеутски, цитотоксични – цитостатички, патолошки и хемијски);
3. Услуге збрињавања опасног медицинског отпада (филтери);
4. Набавка жутих контејнера за одлагање оштрих предмета;
5. Набавка црвених контејнера за одлагање фармацеутског отпада;
6. Набавку потрошног материјала за постројење за медицински отпад (кесе сиве за аутоклавирање, кесе за микробиологију за аутокавирање ТБ, висцит прашак, индиго, трачице);
7. Набавку кесе за одлагање комуналног отпада и медицинског отпада (комунални отпад – црне кесе, патолошка отпад – наранџасте или браон боје кесе, инфективна отпад – жуте кесе, цитотоксични и цитостатички – црвене кесе, фармацеутска отпад – црвене кесе)
8. Набавка наљепница за медицински отпад (оштри предмети, инфективни отпад, хемијски отпад, фармацеутски отпад, патолошки отпад, цитотоксични – цитостатички отпад).

Трошкови за медицински отпад на годишњем нивоу у ЈЗУ Болници „Свети Врачеви“ Бијељина износи око 125.000,00 КМ.

Број: 1225/23
Дана, 08.03.2023 г.

Лице одговорно за управљање
медицинским отпадом

Ната Станчић

Директор

Проф. Др Златко Максимовић